

چکیده:

در یک دهه گذشته اسرائیل تلاش فراوانی در جهت مهار قدرت نظامی ایران کرده است. در همین راستا، پرسش اصلی این مقاله بدین صورت است: اسرائیل برای مهار ایران از چه استراتژی نظامی در بین سال‌های ۲۰۲۰ تا ۲۰۲۲ بهره گرفته است؟ براساس شواهد میدانی، آشکار و موجود اسرائیل تلاش می‌کند تا از طریق افزایش توانمندی نظامی خود در عرصه زمینی، دریایی و به خصوص هوایی، سرمایه‌گذاری در صنایع دفاعی خود، خریدهای تسلیحاتی از ایالات متحده به طور مداوم، ضربه به اهداف موشکی و پهپادی متعلق به ایران، تقویت سیستم پدافند هوایی خود، مقابله با گروه‌های نیابتی ایران در منطقه به ویژه حماس و حزب الله، ایجاد ائتلاف نظامی بین اسرائیل و کشورهای عربی منطقه، برگزاری رزمایش‌های نظامی مستمر و در نهایت تمرکز بر حملات سایبری، ایران را از حمله به اهداف اسرائیلی باز بدارد. این مقاله با بهره‌گیری از روش کیفی مطالعه‌ی موردی انجام شده است.

واژگان کلیدی: ایران، اسرائیل، استراتژی نظامی، ائتلاف نظامی، برتری نظامی

منازعات پی در پی و مزمن در منطقه غرب آسیا به مشکلی غیرقابل حل برای تضمین ثبات و نظم در جهان شده است. هر درگیری نظامی در این منطقه به طور بالقوه این ظرفیت را دارد که فوراً به یک جنگ منطقه‌ای و چه بسا جنگی جهانی تبدیل شود چرا که ممکن است به سرعت قدرت‌های بزرگ در جنگی منطقه‌ای مداخله کنند. در دورانی دولت‌های منطقه غرب آسیا در یک معمای امنیتی گرفتار شده‌اند، دولتها جز توسل به استراتژی‌های نظامی مختلف، راهی در پیش‌روی خود نمی‌بینند.

در این بین دو بازیگر اصلی در منازعات اخیر، که به طور مستقیم و غیرمستقیم در مناقشات منطقه درگیر هستند، یعنی ایران و اسرائیل، به شیوه‌های گوناگون تلاش می‌کنند تا طرف مقابل را از آغاز یک جنگ تمام عیار بازدارند چرا که به خوبی آگاه هستند که یک جنگ تمام‌عیار بین این دو بازیگر می‌تواند به نابودی هر دو بازیگر منجر شود. با این وجود، اسرائیل تلاش دارد که در برابر ایران به یک برتری نظامی دست یافته و آن را حفظ کند. در همین راستا، پرسش اصلی این مقاله به این صورت است که، اسرائیل برای مهار ایران از چه استراتژی نظامی در بین سال‌های ۲۰۲۰ تا ۲۰۲۲ بهره گرفته است؟ براساس شواهد میدانی، آشکار و موجود اسرائیل تلاش می‌کند تا از طریق افزایش توانمندی نظامی خود در عرصه‌ی زمینی، دریایی و به خصوص هوایی، سرمایه‌گذاری در صنایع دفاعی خود، خریدهای تسلیحاتی از ایالات متحده به طور مداوم، ضربه به اهداف موشکی و پهبادی متعلق به ایران، تقویت سیستم پدافند هوایی خود، مقابله با گروه‌های نیابتی ایران در منطقه به ویژه حماس و حزب‌الله، ایجاد ائتلاف نظامی بین اسرائیل و کشورهای عربی منطقه، برگزاری رزمایش‌های نظامی مستمر و در نهایت تمرکز بر حملات سایبری، ایران را در منطقه به انزوا کشانده و آن را در حوزه‌ی نظامی مهار کرده و ایران را از حمله به اهداف اسرائیلی باز بدارد.

روش پژوهش

این مقاله با بهره‌گیری از روش کیفی مطالعه‌ی موردی انجام شده است که براساس آن با استفاده از اطلاعات و اسناد منتشر شده توسط اندیشکده‌ها تلاش شده است تا چارچوبی کلی از استراتژی نظامی اسرائیل علیه ایران ارائه شود.

پیشینه پژوهش

«محمد عابدی اردکانی» و «محسن شفیعی سیف آبادی» (۱۴۰۱)، در مقاله‌ای با عنوان «تهدیدات نظامی امنیتی رژیم صهیونیستی علیه ایران و راهکارهای ثبات بخش (بر مبنای راهبرد کارزار بین جنگ‌ها و نظریه دومینو)» کوشیده‌اند تا تهدیدات نظامی امنیتی رژیم صهیونیستی علیه ایران را

بررسی کرده و راهکارهای ثبات بخش امنیت ایران بر مبنای راهبرد کارزار بین جنگ‌ها و نظریه دومینوی ویلیام بولیت را تشریح کنند. آنها چنین نتیجه گرفته‌اند که تهدیدات و اقدامات ایذایی اسرائیل مانند یک دومینو شکل جدی‌تر به خود گرفته و «کمیت» و «کیفیت آن» افزایش یافته است. تفاوت پژوهش حاضر با پژوهش فوق در این است که تلاش شده است تا تنها بر استراتژی نظامی اسرائیل تمرکز شود و از پرداختن به دیپلماسی تهاجمی اسرائیل علیه ایران پرهیز شده است.

«داسا کایا» و «شیرا عفرون» (۲۰۲۰) در مقاله‌ای با عنوان «سیاست در حال تکامل اسرائیل در قبال ایران» ادعان می‌کنند که مقامات امنیتی اسرائیلی دیدگاه‌های متفاوتی درباره‌ی نحوه‌ی برخورد اسرائیل با برنامه‌ی هسته‌ای ایران دارند. آنها به این نتیجه رسیده‌اند که مقامات امنیتی اسرائیل، نسبت به مقامات سیاسی آن، لحن هشدار گونه‌ی کمتری در قبال برنامه‌ی هسته‌ای ایران دارند. آنها تاکید دارند که اسرائیل با کشورهای عربی خلیج فارس به ایالات متحده فشار وارد خواهد کرد تا بین لغو تحریم‌ها و برنامه‌ی هسته‌ای ایران با مصالحه‌ی ایران در خصوص برنامه‌ی موشکی بالستیک و فعالیت‌های منطقه‌ایش پیوند برقرار کند به گونه‌ای که توافق هسته‌ای و لغو تحریم‌ها منوط به پذیرش مصالحه از سوی مقامات ایرانی در خصوص فعالیت‌های نظامی و منطقه‌ای ایران شود. در مقاله‌ی فوق به طور کلی به استراتژی‌های نظامی اسرائیل اشاره شده است و به توانمندی‌های نظامی اسرائیل اشاره‌ای نشده است. این در حالی است که در پژوهش حاضر به ابعاد توانمندی نظامی اسرائیل به طور گسترده پرداخته شده است.

«مارتا فورلان» (۲۰۲۲) در مقاله‌ای با عنوان «روابط ایران و اسرائیل» تصریح می‌کند که ایران و اسرائیل در تلاش هستند تا موقعیت استراتژیک خود را در برابر یکدیگر تقویت کنند. او می‌نویسد که اسرائیل با حمله به اهداف ایرانی در سوریه و عادی‌سازی روابط با کشورهای عربی و ایران با پشتیبانی از شبه‌نظامیان مسلح و پیگیری برنامه‌ی هسته‌ایش در این راستا گام برمی‌دارند. به گفته‌ی او در حالی که هیچ‌کدام از آنها به تقابل نظامی علاقه‌ای ندارد اما نمی‌توان سومحاسبه از سوی دو طرف را نادیده گرفت. پژوهش فورلان تا حدود زیادی دارای بعد تاریخی است و در آن به مسائل استراتژیک نظامی چندان پرداخته نشده است. اما پژوهش حاضر صرفاً استراتژی نظامی اسرائیل را مورد بررسی قرار داده است.

چارچوب نظری

نظریات واقع‌گرایی از قدمتی طولانی برخوردارند به گونه‌ای که افرادی نظیر توسیدید که حدود ۴۰۰ سال قبل از میلاد می‌زیست به عنوان اولین واقع‌گرای سنتی شناخته می‌شود. با گذشت زمان اندیشمندان دیگری نظیر ماکیاوولی، هابز، گروسوس، کلازویتز، کار و مورگنتا با تاکید بر مفاهیمی نظیر قدرت، ترس، امنیت، عدم اعتماد، بقا و ... در جایگاه متفکران واقع‌گرا جای گرفتند. اما نگاه

سیستمیک کنت والتز سبب شد تا نوواقع گرایی با واقع گرایی کلاسیک علی‌رغم وجود برخی مشترکات در مفروضه‌ها، در برخی اصول متفاوت و متمایز باشد.

به طور کلی، مفروضات واقع‌گرایان برای تبیین و تحلیل روابط بین‌الملل شامل مفاهیمی نظیر دولت محوری، عقلانیت، قدرت محوری، منافع ملی، بقا، موازنه قوا و آنارشی می‌شود. (دهقانی فیروزآبادی، ۱۳۹۴: ۱۶۶) بر همین اساس می‌توان مفروضات واقع‌گرایی را به صورت زیر بیان کرد. (Steans and Others, 2010: 57):

- دولت‌ها بازیگران اصلی در نظام بین‌الملل هستند.
- حاکمیت، استقلال و «خویش‌داری» ویژگی‌های تعریف‌کننده دولت هستند.
- قدرت، امنیت و پیگیری منافع ملی به دولت‌ها انگیزه رفتاری می‌دهد.
- دولت‌ها همانند انسان‌ها به شیوه‌ای منفعت طلبانه عمل می‌کنند.
- اساسی‌ترین مشکل نظام بین‌الملل وضعیت آنارشیک آن است. آنارشی بدان معناست که یک اقتدار مرکزی در سطح جهانی وجود ندارد تا روابط بین دولت‌ها را اداره کند.
- نیت تهاجمی دولت‌ها به همراه نبود یک حکومت جهانی سبب می‌شود که منازعه به یک پدیده غیر قابل اجتناب تبدیل شود و به صورت واقعی‌تری در روابط بین‌الملل ظاهر گردد که هر لحظه احتمال وقوع آن وجود دارد.
- موازنه قوا برای حفظ نظم و امنیت ضروری می‌گردد.
- نهادهای بین‌المللی و حقوق بین‌الملل در نظام بین‌الملل دارای نقش هستند به شرطی که از طرف قدرت‌های بزرگ مورد پشتیبانی قرار بگیرند.
- قدرت برای فهم پدیده‌های بین‌المللی ضروری تلقی می‌گردد. البته واقع‌گرایان شکل اصلی قدرت را قدرت نظامی می‌دانند.
- سرشت بشر ذاتا و همواره خودخواه و خودپرست است. در نتیجه انسان همواره در جهت منافع خود عمل می‌کند حتی در صورتی که عملش به ضرر دیگران باشد.

واقع‌گرایی تهاجمی

واقع‌گرایان ساختاری به دو گروه واقع‌گرایان تهاجمی و واقع‌گرایان تدافعی تقسیم‌بندی می‌شوند. واقع‌گرایان تهاجمی، نظیر جان مرشایمر، استدلال می‌کنند که دولت‌ها بایستی همواره درصدد فرصت برای کسب قدرت بیشتر باشند و هر زمان که ممکن بود برای کسب قدرت بیشتر اقدام نمایند. به باور آنها دولت‌ها باید قدرت خود را بیشینه کنند به گونه‌ای که کسب هژمونی باید هدف نهایی دولت‌ها باشد زیرا دستیابی به چنین جایگاهی بهترین راه برای تضمین بقاست. اما واقع‌گرایان تدافعی چنین استدلال می‌کنند که نظام بین‌الملل انگیزه بسیاری به دولت‌ها می‌دهد که قدرت

خود را افزایش دهند اما در عین حال بسیار ابلهانه خواهد بود اگر دولت‌ها به دنبال کسب هژمونی باشند. به اعتقاد آنها دولت‌ها نباید قدرت را بیشینه سازند بلکه باید به دنبال کسب آنچه که والتز «میزان مناسبی از قدرت» می‌نامد، باشند. (Mearsheimer, 2010: 81)

واقع‌گرایان ساختاری تهاجمی این دیدگاه واقع‌گرایان ساختاری تدافعی را نمی‌پذیرند که دولت‌ها تنها باید در صدد دستیابی به میزان مناسبی از قدرت باشند. میرشایمر استدلال می‌کند که دولت‌ها با محیط بین‌المللی نامعینی روبرو هستند که در آن هر دولت ممکن است از قدرت خود برای صدمه زدن به دیگری استفاده کند. در چنین شرایطی، توانایی‌های نسبی اهمیت دوچندانی پیدا می‌کند و امنیت ایجاب می‌کند که در مقایسه با دیگر دولت‌ها تا حد ممکن قدرت بیش‌تری به دست بیاوریم. قدرت دریاها برای بازداشتن دشمن بدان معناست که حداکثر چیزی که یک دولت می‌تواند امیدش را داشته باشد تبدیل شدن خودش به یک قدرت چیره‌ی منطقه‌ای و نبود هیچ قدرت چیره‌ی منطقه‌ای دیگری در هیچ جای جهان است. واقع‌گرایان تهاجمی این استدلال واقع‌گرایان ساختاری تدافعی را که دولت‌ها باید از بیشینه‌سازی قدرت خودشان پرهیز کنند به صراحت مردود می‌دانند. این اختلاف‌نظر تا حدودی زاده‌ی دریافت متفاوتی است که این دو مکتب از معمای امنیت دارند. به گفته‌ی میرشایمر افزایش توانایی‌ها توسط یک دولت می‌تواند بدون برانگیختن واکنشی مشابه از سوی طرف مقابل، امنیت آن دولت را بهبود ببخشد. بیشینه‌سازی قدرت لزوماً موجب نقض غرض نمی‌شود و بنابراین دولت‌ها می‌توانند به شیوه‌ای عقلایی در صدد دستیابی به چیرگی منطقه‌ای برآیند. واقع‌گرایی، سنتی چندوجهی و پرسابقه از تحقیق در روابط بین‌الملل است که توانایی فوق‌العاده برای سازگاری جویی و پذیرش جرح و تعدیل دارد. به یقین منتقدان واقع‌گرایی می‌پرسند آیا این سنت در جهانی که به ادعای خودشان در حال کوچک‌شدن و جهانی‌شدن است و در آن خشونت در داخل کشورها رایج‌تر از جنگ میان دولت‌هاست همچنان موضوعیت دارد یا نه. ولی آنان که منسوخ شدن واقع‌گرایی را پیش‌بینی می‌کنند برای آنکه شاهد تحقق پیش‌بینی‌شان باشند باید مدت‌ها در انتظار باشند. (گریفیتس، ۱۳۹۴: ۱۰۱۲)

کشورهایی که براساس واقع‌گرایی تهاجمی سیاست خارجی خود را تنظیم می‌کنند معمولاً به استراتژی موازنه‌ی سخت روی می‌آورند. موازنه‌ی سخت رفتاری است که در آن دولت‌ها راهبردهایی را برای ایجاد روزآمدسازی قابلیت‌های نظامی خود اتخاذ و همچنین ائتلاف‌ها و ضدائتلاف‌های رسمی یا غیررسمی را نیز ایجاد و حفظ می‌کنند، بدین منظور که با قابلیت‌های قدرتمندترین دولت یا دولت‌تهدیدگر برابری کنند. (هنسن و دیگران، ۱۳۹۰: ۱۹) همچنین از کشورهایی که در چارچوب نظریات واقع‌گرایی عمل می‌کنند انتظار می‌رود که استراتژی بازدارندگی را در دستور کار خود قرار دهند. براساس این استراتژی دولت‌ها به دنبال جلوگیری از انجام عملی غیرقابل قبول توسط طرف

مقابل هستند به گونه‌ای که استراتژی بازدارندگی ناظر بر اصل منصرف‌سازی است که به قصد جلوگیری از اقدامی مشخص صورت می‌گیرد. (گریفیتس، ۱۳۹۴: ۱۵۶) در واقع بازدارندگی یا باهدف جلوگیری از رفتار نامطلوب و یا جلوگیری از حمله پیگیری می‌شود. (قاسمی، ۱۳۹۱: ۲۶۰)

حفظ برتری نظامی

اسرائیل در حال حاضر یک گزینه‌ی نظامی معتبر در اختیار ندارد و فرماندهان نظامی در سال‌های پیش‌رو باید سطح آمادگی ارتش برای یک درگیری نظامی را افزایش دهند چرا که احتمال تبادل آتش بین اسرائیل و جمهوری اسلامی وجود دارد. (Lev-Ram, 2022) «آویو کوخاوی»، رئیس ستاد مشترک ارتش، نیروی هوایی اسرائیل در حال تقویت قدرت خود است تا برای عملیات‌های هوایی گسترده آماده شود. به نظر می‌رسد نیروی هوایی در حال افزایش ذخایر تسلیحاتی خود است. ارتش در حال به روزرسانی و گسترش جنگنده‌ها و حسگرهای هوایی است. همچنین اسرائیل مقادیر فراوانی از تسلیحات با دقت بالا را ذخیره کرده است. آنها مدعی هستند که این آمادگی‌های نظامی با هدف حمله به ایران صورت می‌گیرد. (Israel Radar, April 4, 2022) اخیراً ارتش اسرائیل قدرت آتش و قابلیت‌های اطلاعاتی خود را بهبود بخشیده است که خود را در درگیری‌ها و در «جنگ بین جنگ‌ها» نشان داده است. در همین راستا ارتش اسرائیل باید اصلاحات جدی در نیروی زمینی خود اعمال کند به طوریکه نیروی زمینی به سرعت عمل کند و به خوبی از آن محافظت شود، در شرایطی که دشمن بقای نیروی زمینی اسرائیل را از طریق موشک‌های ضدتانک، توپخانه و مواد منفجره مورد تهدید قرار می‌دهد. ارتش اسرائیل باید توانایی خود را برای بسیج سریع نیروی‌های ذخیره و عادی (منظم) خود، که می‌توانند به سرعت در سرزمین دشمن دست به مانور بزنند و به نیروی نظامی حزب‌الله و حماس ضربه وارد کنند، بهبود ببخشد. (Finkel, 2022) اسرائیل از طریق خریدهای تسلیحاتی درصدد پیشینه‌سازی قدرت نظامی خود در منطقه غرب آسیاست تا بدین شیوه بقای خود را تضمین کند. البته این رویکرد حاکی از نیت تهاجمی اسرائیل در قبال کشورهای منطقه غرب آسیا از جمله ایران نیز می‌تواند باشد.

در طول یک دهه گذشته، ایران منبع ۸۰ درصد مشکلات امنیتی اسرائیل بوده است. یک دهه قبل اسرائیل به این توانایی دست پیدا کرد تا به تاسیسات هسته‌ای ایران حمله نظامی کند اما از شروع چنین حمله‌ای پرهیز کرد. در سال ۲۰۲۱، اسرائیل حداقل باید خود را برای دو سناریویی آماده کند که ایران در ایجاد آن نقش داشته است. اولین سناریو این است که ایران یا شبه‌نظامیان وابسته به آن با موشک کروز یا پهپادهای مسلح به طور مستقیم به اسرائیل حمله کنند، مانند حملاتی که آنها دو سال پیش علیه تاسیسات نفتی عربستان سعودی انجام دادند. اگرچه اسرائیل دارای قابلیت‌های دفاعی بهتری از اسرائیل دارد، چنین حمله‌ای احتمالاً سبب می‌شود که اسرائیل

برای تلافی به خاک ایران حمله کند. دومین سناریو شامل این گزینه می‌شود که اسرائیل به تاسیسات هسته‌ای ایران حمله کند اگر ایران به سرعت به سمت ساخت تسلیحات هسته‌ای حرکت کند. اهمیت توانایی انجام چنین حمله‌ای بسیار زیاد است چرا که به جامعه بین‌المللی نشان می‌دهد تهدید حمله اسرائیل جدی است. در نتیجه آنها ممکن است به سختی تلاش کنند که به توافقی دست پیدا کنند که امنیت اسرائیل را تضمین کند، یا تحریم‌های اقتصادی علیه ایران را تشدید کنند یا حتی خود را برای گزینه نظامی آماده کنند. یکی از دلایلی که سبب شده است تا ایران در برابر ایالات متحده گستاخ شود این است که واشنگتن ثابت نکرده است که آن دارای یک گزینه نظامی معتبر در برابر ایران است. احتمال برخورد نظامی مستقیم بین ایران و اسرائیل، یا حتی بین اسرائیل و حزب‌الله، هنوز اندک است. اما اسرائیل هیچ گزینه‌ای در اختیار ندارد مگر آنکه قابلیت‌های تهاجمی و دفاعی خود شامل واحدهای سایبری خود را بهبود ببخشد. (Eiland, 2021)

ژنرال «هرتزی هالیوی» رئیس بعدی ستاد کل ارتش اسرائیل خواهد بود که جایگزین ژنرال «آویو کوخاوی» در اول ژانویه ۲۰۲۳ می‌شود. (Lev-Ram, 2022) موفقیت ستاد مشترک و افزایش قدرت نیروی دفاعی اسرائیل تنها مسئولیت انحصاری این فرماندهی نظامی نیست و مسائل نظامی، اگرچه موضوعی حیاتی برای امنیت ملی به شمار می‌رود، نیازمند دخالت و هدایت حلقه‌ی سیاست-مداران نیز است. در سال‌های اخیر پرسش‌های فراوانی درباره‌ی آمادگی نیروی دفاعی اسرائیل برای جنگ بعدی مطرح شده است. این اتهام که ارتش اسرائیل برای جنگ بعدی آماده نیست احتمالاً بسیار تکرار شده است. اما مشخص است که آمادگی لجستیکی نیروی دفاعی اسرائیل باید تقویت شود، در حالی که نیازهای امنیتی اسرائیل باید در طولانی مدت مورد بررسی قرار بگیرد. آمادگی نیروهای زمینی اسرائیل، که اکثریت نیروهای رزمی اسرائیل را تشکیل می‌دهند، در سال‌های اخیر به علل متعدد کاهش یافته است. در کارزارهای اخیر نظامی از نیروی زمینی استفاده نشد که منجر به حس بی‌اهمیت بودن در میان سربازان وظیفه اجباری و ذخیره شد و اعتماد به نفس نیروها و آمادگی آنها برای اعزام و استقرار را تضعیف کرد؛ شکاف در میزان آمادگی بین سربازان وظیفه اجباری و ذخیره، که به تردیدها درباره‌ی توانایی واحدهای ذخیره برای انجام وظایف‌شان دامن می‌زند، و تاکید بر نیروهای ویژه، اطلاعاتی و هوایی که منجر به کاهش اهمیت نیروی زمینی در ارتش شد. در مفهوم عملیاتی جدید نقش نیروهای زمینی باید به روزرسانی شود. گام‌های ضروری برای تقویت نیروی زمینی باید برداشته شود. تالسیس یک نیروی نظامی مدرن که اغلب ابزارهای خودکار پیشرفته را با یکدیگر ترکیب می‌کند و قابلیت‌های آتش‌باری و اطلاعاتی نهادینه شود. چنین نیروی زمینی به واحدهای ذخیره قدرتمند نیاز دارد. تغییرات تکنولوژیکی اصلی در رسانه‌های اجتماعی و سایبری، آتش‌باری در همه زمینه‌ها، و دفاع فعالانه باید با یکدیگر ترکیب شوند. این اقدامات باید در حالی

انجام بگیرد که محدودیت‌های بودجه‌ای نیز در نظر گرفته شوند. (Hayman and Others, 2022)

اسرائیل تصمیم گرفته است تا توانمندی نیروی زمینی خود را افزایش دهد. نیروی دفاعی اسرائیل دارد برای یک جنگ منطقه‌ای بزرگ آماده می‌شود که احتمالاً متعاقب حمله نظامی اسرائیل به پروژه‌ی هسته‌ای ایران آغاز خواهد شد. فرماندهان دفاعی اسرائیل انتظار دارند که بمباران سایت‌های هسته‌ای ایران منجر به یک درگیری تمام‌عیار با ایران و گروه‌های نیابتی‌اش، به رهبری حزب‌الله، بشود. این درگیری نیروی زمینی اسرائیل را مجبور خواهد کرد که به عمق خاک لبنان و سوریه نفوذ کند تا مانع حمله‌ی راکتی و موشکی از خاک این کشورها بشود. اسرائیل قصد دارد پس از آنکه درگیری‌ها آغاز شد فوراً حمله‌ی سریعی را علیه لبنان ترتیب بدهد. نیروی دفاعی اسرائیل به سرعت در حال تجهیز نیروهای رزمی خود است در حالیکه نیروی هوایی برای حمله به ایران آماده می‌شود. در همین ارتش در حال تجهیز خود به سیستم تسلیحاتی جدید، ماشین‌های زرهی و موشک‌های با ویژگی‌های طبقه‌بندی شده است. واحدهای ویژه در حال دریافت شمار زیادی از پهپادهای انتحاری هستند تا بتوانند به طور مستقل عملیات‌های خود را انجام دهند. همچنین نیروی دفاعی اسرائیل بهترین تانک در جهان یعنی «باراک ۵» را به کار گرفته است. در این بین، چندین تیم از نیروی دفاعی اسرائیل تحولات در میدان نبرد در اوکراین را رصد می‌کنند. اسرائیل هم‌اکنون مصمم شده است که به موشک‌های دوربرد نیاز دارد و باید از تمام نیروی خود در همان روزهای اول جنگ استفاده کند. برنامه‌ریزان نظامی اسرائیل به این نتیجه رسیده‌اند که جنگ اطلاعاتی و سایبری جایگزین جنگ سخت نخواهد شد. همچنین جنگ اوکراین به اسرائیل نشان داد که باید از خودروهای زرهی در برابر پهپادها محافظت کرد و برای یک جنگ پیچیده‌تر در مناطق شهری آماده شد. بزرگترین درس جنگ اوکراین برای اسرائیل این بود که از جنگ‌های طولانی و مفروضات اشتباه پرهیز کند. در نتیجه اسرائیل، برخلاف روسیه، باید در جنگ‌های آینده به یک پیروزی سریع دست پیدا کند. (Israel Radar, November 6, 2022)

خریدهای تسلیحاتی

از آنجایی که نیروی هوایی دسترس‌پذیرترین و منعطف‌ترین ابزار تهاجمی اسرائیل است که می‌تواند هزاران هدف را در طول یک روز مورد حمله قرار دهد (Finkel, 2022)، خریدهای تسلیحاتی در حوزه نیروی هوایی برای اسرائیل اهمیت زیادی دارد. یکی از مهمترین خریدهای تسلیحاتی اسرائیل که در رابطه با استراتژی نظامی‌اش در قبال ایران حائز اهمیت است، خرید جنگنده‌های اف ۳۵ است. اسرائیل در سه قرارداد ۵۰ فروند اف ۳۵ به آمریکا سفارش داد که تا سپتامبر سال ۲۰۲۱، ۳۰ فروند از این جت‌ها را دریافت کرد که در قالب دو اسکادران ۱۱۶ «شیرهای جنوب» و اسکادران ۱۰۵ «عقاب طلایی» در پایگاه هوایی «نفاطیم» در جنوب اسرائیل مستقر شده‌اند. این جت‌ها از

این پایگاه می‌توانند بدون عملیات سوخت‌گیری دوباره به اهدافی در سوریه، عراق، لبنان، اردن و اکثر نقاط مصر، ترکیه و عربستان سعودی حمله کنند (Sharp, 2022) اما برای حمله به ایران نیاز به عملیات سوخت‌گیری دارند. همچنین قرار است اسرائیل هشت فروند هواپیمای «پگاسوس» بوپینگ «کی-سی-۴۶ ای» به مبلغ ۲,۴ میلیارد دلار از ایالات متحده دریافت کند. این هواپیما یک تانکر چندکاره است که می‌تواند مسافر، سوخت و تجهیزات را حمل کند و به جنگنده‌ها در حین مأموریت سوخت‌رسانی کند. (Sharp, 2022) در همین راستا اسرائیل از ایالات متحده درخواست دریافت بمب‌های سنگرشکن «جی-بی. یو ۷۲» را نیز کرده است. (Egozi, 2021) این خریدهای تسلیحاتی نشان از این دارد که اسرائیل برای حفظ بقای خود در هراس است و از نیت دیگر کشورهای منطقه نیز بیم دارد و در نتیجه با خرید تسلیحات پیشرفته قصد دارد که یک بازدارندگی در برابر دشمنان منطقه‌ای خود ایجاد کند.

ضربه اهداف موشکی و پهپادی ایران

ایران به شدت ذخایر تسلیحاتی خود شامل موشک‌های کروز و بالستیک و پهپادهای تهاجمی خود را توسعه داده است که همه‌ی مخالفان ایران در سطح منطقه را مجبور کرده است تا سیستم‌های دفاع هوایی خود را تقویت کرده و قابلیت‌های هشدار اولیه خود را، از طریق پیوند سیستم پدافندی خود با همسایگان و ایالات متحده، بهبود ببخشند چرا که ایالات متحده حضور نظامی قابل توجهی در خاورمیانه دارد. (Kahwaji, 2022)

هفته‌ی گذشته یکی از خلبانان جنگنده‌ی اف ۳۵ مشهور به «کلنل تی» در مصاحبه‌ای تحلیلی از ساخت‌سازهای نظامی کنونی ایران ارائه داد. به گفته‌ی «کلنل تی» یک ابرقدرت منطقه‌ای در کنار ما (اسرائیل) در حال ظهور است، که تهدید اصلی علیه دولت اسرائیل به شمار می‌رود و رویکرد امنیتی اسرائیل را در سال‌های پیش‌رو به چالش پیش خواهد کشید. به ادعای او ایران یک جهش فوق‌العاده در قابلیت‌های نظامی‌اش انجام داده است. هشدارهای او فراتر از تهدیدات هسته‌ای ایران است. به ادعای او اقدامات ایران در دریای سرخ و سراسر آفریقا باید مورد رصد قرار بگیرد. در این اواخر ایران به روسیه پهپادهایی فروخته است تا از آنها در جنگ با اوکراین استفاده کند. در گذشته، قدرت‌های بزرگ، مثل روسیه، تسلیحات پیشرفته خود را به کشورهای خاورمیانه می‌فروختند، اما در حال حاضر مسیر فروش تسلیحات برعکس شده است به گونه‌ای که صنعت نظامی ایران نیازهای تسلیحاتی روسیه را تامین می‌کند. این نشان می‌دهد که ایران تا چه اندازه در حوزه‌ی نظامی پیشرفت کرده است. (Gold, 2022) به نظر می‌رسد چنین ارزیابی در راستای اهمیت هدف قراردادن توانمندی موشکی و پهپادی ایران صورت گرفته است.

یانوف لیمور، تحلیلگر صهیونیست برجسته می‌گوید: اسرائیل باید اهداف نظامی در داخل ایران

را مورد هدف قرار بدهد؛ پس از آنکه ایالات متحده پرچم سفید را در مذاکرات هسته‌ای با ایران بالا برد. به گفته او اسرائیل نمی‌تواند تاسیسات هسته‌ای ایران را مورد هدف قرار بدهد، بدون آنکه خشم جهانی را موجب نشود در زمانی که توافق هسته‌ای امضا شده است. اما رژیم صهیونیستی می‌تواند در نیروی نظامی ایران شامل موشک‌ها و پهپادها خرابکاری کند. این تحلیلگر صهیونیست می‌گوید اسرائیل برای دستیابی به این هدف باید به داخل ایران حمله کند که احتمالاً می‌تواند این کار را از طریق نیروهای موساد انجام دهد. مفروض اصلی در تشکیلات دفاعی اسرائیل بر این اساس قرار دارد که ایران نه تنها حمله به خود را نادیده نخواهد گرفت بلکه تلاش خواهد کرد که ضربه اول را به اسرائیل را وارد کند. در گذشته ایران تلاش می‌کرد که با پهپادهایش به اسرائیل حمله کند اما امروزه از ماهواره‌هایش نیز کمک می‌گیرد. (Israel Radar, March 11, 2022)

به ادعای تحلیل‌گران اسرائیلی ایران موشک‌های دقیقی برای هدفگیری اسرائیل در سوریه مستقر کرده است. ژنرال تل کالمان، معروف به «فرمانده ارتش مخصوص امور ایران»، دقیقاً می‌داند چه چیزی به جمهوری اسلامی انگیزه می‌دهد. او به معاریو می‌گوید: «تقریباً همه آنچه در خاورمیانه اتفاق می‌افتد مربوط به ایران است». ایران از نظر اسرائیل تنها ایران نیست، بلکه سوریه، عراق، یمن، لبنان و غزه نیز همراه با ایران هستند. کالمان اصرار می‌ورزد که اسرائیل باید به تصویر بزرگ و انگیزه‌ها نگاه کند. به عنوان بخشی از اهمیت فوق‌العاده‌ای که اسرائیل برای تهدید ایران و گروه‌های شبه‌نظامی وابسته به ایران در خاورمیانه قائل است، در ژوئن ۲۰۲۰ بخش جدیدی در ارتش اسرائیل افتتاح شد - یک استراتژی و حلقه سوم به ریاست کالمان. شامل کشورهایی مانند عراق و یمن و حلقه سوم عمدتاً ایران را شامل می‌شود، به همین دلیل است که کالمان به طور غیررسمی به عنوان «فرمانده ارتش مخصوص امور ایران» نامیده می‌شود. کالمان ادعا می‌کند که ایران آرزوی مخفیانه‌ای برای تبدیل شدن به یک قدرت منطقه‌ای دارد. او اعتراف می‌کند که ایران می‌تواند از نظر ذخایر عظیم انرژی، جمعیت تحصیل کرده، ارتش قدرتمند و صنایع نظامی پیشرفته به چنین قدرتی تبدیل شود. کالمان می‌افزاید: «و فقط یک مشکل دیگر وجود دارد، این کشور بلند مدت بلندپروازی برای از بین بردن دولت اسرائیل دارد». او استدلال می‌کند که حکومت ایران رژیمی است که با صبر و چشم انداز استراتژیک بلندمدت عمل می‌کند. آنها به فردا صبح نگاه نمی‌کنند، آنها با هدف ۳۰ و ۴۰ سال آینده برنامه‌ریزی می‌کنند. (Israel Radar, September 7, 2021)

برقراری ائتلاف نظامی

اگرچه امارات، بحرین، مصر و اردن معاهدات صلح با اسرائیل به امضا رسانده‌اند و روابط دیپلماتیک با این دولت (نامشروع) برقرار کرده‌اند اما با اسرائیل هیچ اتحاد نظامی رسمی شکل نداده و در برنامه‌های همکاری دفاعی با این کشور شرکت نکرده‌اند. «عبدالخالق عبدالله»، استاد علوم سیاسی

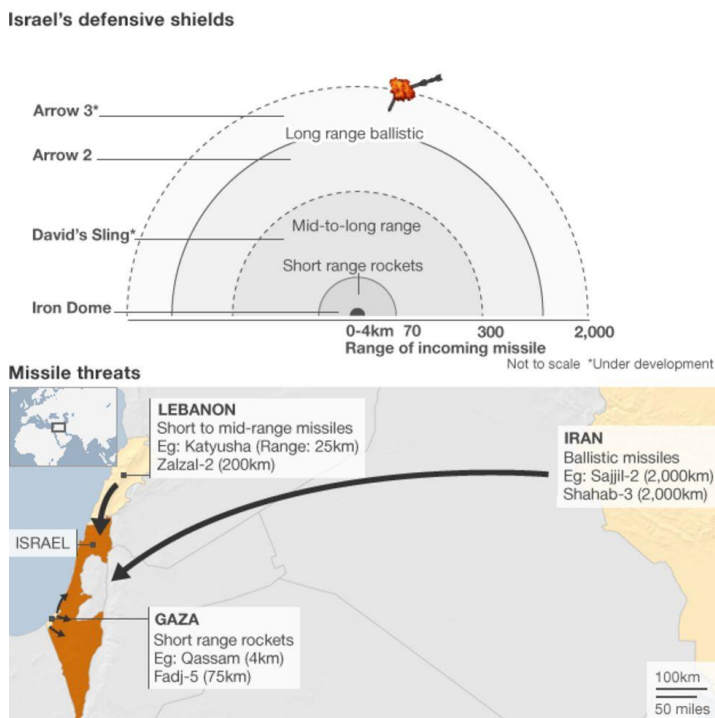
در امارات می‌گوید که هیچ اتحاد نظامی بین اسرائیل و کشورهای عربی شکل نگرفته است چرا که هر اتحادی شامل یک توافق مکتوب می‌شود که همه امضاکنندگان آن را ملزم (به اجرای تعهدات خود) می‌کند. به گفته‌ی او ما بیشتر شاهد شکل‌گیری یک محوری هستیم که بر پایه‌ی تفاهم بین اسرائیل و دولت‌های عربی قرار دارد. او می‌افزاید امارات و عربستان در حال کار بر روی تشکیل یک محور متشکل از دولت‌های میانه‌رو عربی هستند که تمایل دارند برای افزایش امنیت منطقه‌ای، شامل پدافند هوایی، با اسرائیل همکاری نظامی داشته باشند. این استاد دانشگاه ادعا می‌کند که اقدامات خصمانه ایران همراه با برنامه‌ی هسته‌ای در حال پیشرفت‌ش، به هراس در کل منطقه دامن زده است و ایران را به یک دشمن مشترک برای بسیاری از دولت‌های عرب و غیرعرب در خاورمیانه تبدیل کرده است. اگرچه عربستان با اسرائیل یک پیمان صلح امضا نکرده است اما تحلیلگران تردید ندارند که احتمال حضور عربستان در ائتلاف مید (اتحاد پدافند هوایی خاورمیانه) سبب می‌شود که ایالات متحده و عربستان اختلافات عمده با یکدیگر را حل و فصل کنند. با این وجود دولت بایدن فروش تسلیحات شامل هواپیماهای اف ۳۵ و پهپادهای «ام کیو ۹ بی» به امارات را مشروط کرده است. (Kahwaji, 2022) این ائتلاف‌ها را می‌توان در چارچوب استراتژی موازنه‌ی سخت اسرائیل تفسیر کرد به طوریکه اسرائیل در تلاش است با برقراری ائتلاف نظامی با کشورهای عربی منطقه ایران را در محاصره خود قرار دهد.

تقویت سیستم پدافند هوایی

سیستم گنبد آهنین دریایی موسوم به «سی-دُم» بر روی کشتی‌ها نصب می‌شود و مانند گنبد آهنین زمینی برای مقابله با راکت‌ها، موشک‌ها و پهپادهای کوچک طراحی شده است. در این آزمایش تهدیدات واقعی شبیه‌سازی شدند که شامل ردیابی موفقیت‌آمیز این سیستم و رهگیری اهداف در سناریوهای چالش‌برانگیز می‌شد. «موشه پاتل»، مدیر موشکی اسرائیل، می‌گوید سیستم «سی-دُم» انعطاف‌پذیری عملیاتی اسرائیل را تقویت می‌کند. به گفته‌ی او این سیستم جدید به بخشی از سیستم پدافند هوایی و موشکی چندلایه اسرائیل تبدیل می‌شود که هم اکنون دارای سیستم‌های گنبد آهنین، فلاخن داوود، پیکان دو و پیکان سه می‌شود. این آزمایش با حملات پهپادی ایران همزمان شده است. گیورا ایلند، مدیر سابق شورای امنیت ملی اسرائیل و مدیر سابق برنامه‌ریزی در وزارت دفاع اسرائیل می‌گوید که ایران اگر بعد از حملات پهپادی خود با یک اقدام بازدارنده مواجه نشود تهران برای انجام اقدامات بعدی گستاخ خواهد شد. به گفته‌ی او چنین حملاتی شدت کمی دارد، اما بدون یک اقدام متقابل فوری، شدت این حملات به سرعت زیاد خواهد شد. از سوی دیگر، «الیزر ماروم»، فرماندهی سابق نیروی دریایی اسرائیل، می‌گوید ایران فاقد یک نیروی دریایی واقعی است در نتیجه این کشور به فعالیت‌های چریکی دریایی روی آورده است

به طوری که قایق‌های انفجاری و پهپادهای مسلح را برای حمله به اهداف اسرائیلی و آمریکایی به کار می‌گیرد. ماروم خاطر نشان می‌کند برای ایران آسان است که فعالیت‌هایش را پنهان سازد تا زمانی که به اهداف مورد نظر خود نزدیک می‌شود. به گفته‌ی او ایران عملیات‌های خود بر خلیج فارس و دریای سرخ متمرکز کرده است. البته اولین واحد پهپادی نیروی دریایی ایران اخیراً عملیات‌های خود را در اقیانوس هند آغاز کرده است. (Egozi, 2022)

سیستم پدافند هوایی اسرائیل در حال حاضر چهار لایه است که شامل گنبد آهنین (برای راکت‌هایی با برد ۷۰ کیلومتر)، فلاخن داوود (برای موشک‌هایی با برد ۳۰۰ کیلومتر)، پیکان دو (برای موشک‌هایی با برد ۱۰۰۰ کیلومتر) و پیکان سه (برای موشک‌هایی با برد ۲۰۰۰ کیلومتر). این سپر دفاعی هوایی در شکل زیر نمایش داده شده است.

منبع: (BBC News, 25 February 2013)

البته در آینده‌ی نه چندان دور سیستم پدافندی پیکان ۴ جایگزین پیکان سه می‌شود. اسرائیل در حال ساخت این سیستم با همکاری آژانس دفاع موشکی پنتاگون است. همچنین اسرائیل در حال توسعه‌ی لایه‌ی پنجم سیستم پدافند هوایی خود است که شامل سیستم لیزر آهنین می‌شود. این «دیوار لیزری» برای محافظت از اسرائیل در برابر راکت‌ها، موشک‌ها و پهپادها ساخته خواهد شد. دو شرکت اسرائیلی «البت» و «رافائل» در حال گسترش سه برنامه‌ی دفاعی لیزری هستند که مکمل سیستم پدافند هوایی کنونی خواهد بود. اولین برنامه شامل یک سیستم لیزری زمین‌پایه

است که در کنار و همزمان با گنبد آهنین کار خواهد کرد. دومین برنامه شامل یک باتری متحرک می‌شود که از نیروهای نظامی در میدان نبرد محافظت می‌کند و سومین برنامه شامل یک سیستم هوایی می‌شود که بر روی پهپادها نصب شده و تهدیدات را از بالا، حتی در میان ابرها، تشخیص می‌دهد. در سال ۲۰۲۱، صنایع دفاعی اسرائیل و شرکت «البت» یک هواپیمای «سینا» را که در ارتفاع سه هزار پایی پرواز می‌کرد به لیزر مجهز کردند و آن توانست پهپاد را با موفقیت ۱۰۰ درصد سرنگون سازد. (Lappin, 2022)

حکومت اسرائیل از تولیدکنندگان دفاعی محلی خواسته است تا پهپادهای مسلح، پنهانکاری و دوربرد را طراحی و تولید کنند تا بتوانند آن را علیه ایران به کار ببرند. طبق گزارش‌ها این سیستم‌های جدید بدون سرنشین گزینه‌های تهاجمی بیشتری را در اختیار ارتش اسرائیل قرار خواهد داد. یک سیستم بدون سرنشین پرسروصدا بر روی نوار غزه یا کرانه‌ی باختری مشکل زیادی ایجاد نمی‌کند، اما چنین سیستمی در مأموریت‌های دور برد مشکل‌زا خواهد بود. این پهپادهای جدید باید ظرفیت خاص حمل (مهمات) را داشته باشند که اپراتور را قادر خواهد ساخت که جزئیات عملیات را به روزرسانی بکند در حالی که این سیستم پهپادی با اسرائیل فاصله زیادی دارد. این پهپادها همچنین باید سیستم تسلیحاتی سبک‌وزن همراه با کلاهک‌های جنگی بسیار قدرتمند را حمل کنند. توسعه سیستم‌های بدون سرنشین تاکتیکی اسرائیل سالهاست که جزو اطلاعات طبقه‌بندی شده قرار دارد. تا به امروز مردم اسرائیل به اطلاعاتی درباره‌ی دو پهپاد مسلح اسرائیلی دسترسی دارند: هرمس ۴۵۰ و هرون تی‌پی. هرمس ۴۵۰ حداکثر ۱۷۶ کیلومتر (۱۰۹ مایل) در ساعت سرعت دارد و تا برد ۳۰۰ کیلومتر (۱۸۶ مایل) می‌تواند پرواز کند. حداکثر ارتفاع پروازی این پهپاد ۵۴۸۶ متر (۳،۴ مایل) است و می‌تواند بیش از ۱۷ ساعت در آسمان بماند. هرون تی‌پی می‌تواند حداکثر ۳۷۰ کیلومتر (۲۳۰ مایل) در هر ساعت پرواز کند و به ارتفاع ۴۵ هزار پایی صعود کند که آن را برای جمع‌آوری اطلاعات، شناسایی و رصد سودمند می‌کند. هنوز مشخص نیست که آیا این دو پهپاد می‌توانند ویژگی‌های یک پهپاد دوربرد و پنهانکار جدید را به دست بیاورند یا خیر. به گفته منابع دفاعی اسرائیل پهپادهای مسلح جدید که در این پروژه ساخته می‌شوند ترکیبی از پلتفرم‌های کنونی و طراحی‌های جدید هستند. (Saballa, 2022)

اسرائیل و سرویس‌های امنیتی‌اش به تدریج در حال تاسیس قطب‌های اطلاعاتی نزدیک سرزمین ایران هستند. فشرده‌سازی این شبکه اسرائیل را قادر خواهد کرد تا از نزدیک فعالیت‌های تهران را رصد کند و عملیات‌های پنهانی را داخل ایران ترتیب دهد. در همین راستا اسرائیل قصد دارد تا به فروش سیستم‌های ضدموشکی و رادارها به امارات شتاب ببخشد. «آلون بن دیوید»، تحلیلگر مسائل امنیتی، بر این موضوع تاکید می‌کند که استقرار رادارهای اسرائیلی در امارات به عنوان پایگاهی برای

آرایش دفاعی هوایی منطقه‌ای عمل خواهد کرد. زمانی که این سیستم‌ها نصب شدند، آنها می‌توانند هشدار اولیه درباره‌ی حملات موشکی ایران به سرزمین‌های اشغالی را بدهند. در واقع این سیستم‌ها پیشاپیش به ارتش اسرائیل هشدار حیاتی را خواهند داد. در همین حال، اسرائیل و بحرین یک توافق‌نامه‌ی تاریخی را امضا کردند تا در خصوص مسائل اطلاعاتی و دفاعی با یکدیگر همکاری کنند. «امی روجکس دومبه»، تحلیلگر دفاعی اسرائیلی، می‌گوید ممکن است اسرائیل در نظر داشته باشد تا نیروی دریایی خود را در بحرین مستقر سازد. این اقدام ارتش اسرائیل و موساد را قادر می‌کند تا نیروهای ویژه، جاسوسان و تجهیزات خود را به درون ایران بفرستد و اطلاعات ارزشمندی درباره‌ی ایران جمع‌آوری کند. در حالی که بحرین احتمالاً به اسرائیل اجازه نخواهد داد که یک پایگاه اسرائیلی دائمی در بحرین دایر کند اما استقرار گاه به گاه کشتی‌های اسرائیل در آبهای بحرین یک گزینه موثر است. (Israel Radar, February 8, 2022)

ضربه به گروه‌های نیابتی

مقامات امنیتی و اطلاعاتی اسرائیل ادعا می‌کنند که ایران قصد دارد که مرزهای خاورمیانه را از نو ترسیم کند. ایران نیروهای نیابتی شیعه را به سوریه اعزام کرده است تا نقشه جمعیتی منطقه را تغییر دهند و در نهایت سوریه را به یک دولت شیعی تبدیل سازند. اسرائیلی‌ها در هراسند که در سوریه با تهدید رو به رشدی روبرو هستند که پیش از این برایشان شناخته شده نبود. به گمان آنها ایران از سوریه به عنوان مکانی برای تولید موشک‌های جدید به خصوص موشک‌های دقیق هدایت شونده‌ی دوربرد استفاده می‌کند. در برخی موارد ایران به دنبال آن است تا برخی از این تاسیسات را به زیر زمین منتقل سازد. به طور خلاصه باید گفت که سوریه به بخشی از سیستم استراتژیک ایران برای منطقه تبدیل شده است. این موضوع در خلاء رخ نمی‌دهد. (Gold, 2022) حضور مستشاری ایران در سوریه به یکی از نگرانی‌های امنیتی اسرائیل تبدیل شده است و حل‌وفصل این مسئله یکی از ارکان اصلی استراتژی نظامی اسرائیل در قبال ایران است.

همچنین در سال‌های اخیر ارتش اسرائیل آمادگی خود را برای یک منازعه در جبهه‌ی شمالی، به خصوص علیه حزب‌الله به عنوان متحد ایران، افزایش داده است. نیروهای هوایی، دریایی و زمینی اسرائیل مانورهایی را با توجه به سناریوی جنگی در جبهه‌ی شمالی برگزار کرده‌اند. تسلیحات پیشرفته‌ی جدید خریداری شده است و ارتش اسرائیل طرح جنگی دارد که سران ارتش را به این باور رسانده است که ارتش این ظرفیت را دارد که قابلیت‌های نظامی نصرالله را نابود سازد. (Lev-Ram, 2022) جنگ بعدی حزب‌الله - اسرائیل از منازعات پیشین متفاوت است. در جنگ بعدی استراتژی‌ها و تاکتیک‌های جدید به کار گرفته می‌شود و احتمالاً از جنگ پیشین با تلفات بیشتری همراه خواهد بود. به گفته‌ی «ایتای برون» و «یتای شاپیرا»، دو تحلیلگر اطلاعاتی در موسسه مطالعات امنیت

ملی اسرائیل، اسرائیل متوجه شده است که اتکای صرف به قدرت آتش کفایت نمی‌کند. در جنگ بعدی، حزب‌الله و گروه‌های نیابتی ایران حجمی بی‌سابقه از موشک‌ها را به سوی اسرائیل شلیک خواهند کرد با این هدف که زندگی غیرنظامی و عملیات‌های ارتش را مختل سازند. ارتش اسرائیل برآورد می‌کند که در اولین روزهای جنگ آینده به طور روزانه ۴ هزار راکت شلیک خواهد کرد. همچنین حزب‌الله هزاران نیروی زبده‌ی خود را به درون اسرائیل خواهد فرستاد تا شهرها و پایگاه‌های نظامی اسرائیل را تصرف کنند. ارتش اسرائیل نیز قابلیت‌های کشنده‌تر بر پایه‌ی اطلاعات هدفمند و تسلیحات قدرتمندتر کسب خواهد کرد. برآوردهای اسرائیل نشان می‌دهد که اولین روزهای جنگ بعدی با ویرانی‌های گسترده‌ای همراه خواهد بود. با توجه به میزان تخریب‌های احتمالی، هر دو طرف احتمالاً تلاش می‌کنند تا به سرعت به اهداف خود دست پیدا کنند و به جنگ پایان دهند پیش از آنکه مجبور شوند هزینه‌ی طاقت‌فرسایی را متحمل شوند. برخی پیامدها برای اسرائیل غیرقابل پذیرش است مانند تخریب گسترده در داخل یا حمله‌ی موفق حزب‌الله به شهرک‌های مرزی. در چنین شرایطی ارتش تحت فشار زیادی قرار می‌گیرد تا با یک حمله‌ی قاطعانه به یک پیروزی مشخص دست پیدا کند. در شرایط تنش شدید، اسرائیل چندین گزینه دارد. فوری‌ترین گزینه برای اسرائیل تخریب لبنان و محو مراکز تصمیم‌گیری حزب‌الله در لبنان است. رهبران اسرائیل در حال حاضر تهدید کرده‌اند که دست به چنین اقدامی خواهند زد. گزینه‌ی دیگر نفوذ عمیق به خاک سوریه است به خصوص اگر گروه‌های شبه‌نظامی ایران یا نیروهای سوریه‌ای اسرائیل را از خاک سوریه مورد هدف قرار بدهند. گزینه‌ی سوم حمله مستقیم به ایران خواهد بود. هر کدام از این گزینه‌ها پیامدهای قابل توجهی خواهد داشت. در سوریه حملات گسترده‌ی اسرائیل رژیم اسد را بی‌ثبات خواهد کرد. بمباران استراتژیک اهدافی در داخل ایران لرزه‌های منطقه‌ای بزرگتری را سبب خواهد شد و قدرت‌های بزرگ را تحریک به مداخله در منطقه می‌کند. حداقل در تئوری، اسرائیل و ایران تمایل دارند که از وقوع یک جنگ تمام‌عیار پرهیز کنند چرا که هزینه‌های شدیدی برای دو طرف در پی خواهد داشت. (Israel Radar, October 7, 2022)

ارتش اسرائیل می‌گوید از سال ۲۰۱۷ تاکنون بیش از ۴۰۰ حمله‌ی هوایی در سوریه و دیگر بخش‌های منطقه غرب آسیا به عنوان بخشی از کارزار حمله به ایران و متحدین منطقه‌ایش انجام داده است. اسرائیل از این کارزار به عنوان «جنگ بین جنگ‌ها» یاد می‌کند که با هدف بازدارندگی در برابر ایران انجام می‌شود. «عامیکم نورکین»، ژنرال بازنشسته نیروی هوایی اسرائیل، در این باره می‌گوید: «این کارزار ۱۰۰ درصد موفقیت‌آمیز نبوده است، اما بدون فعالیت ما وضعیت ممکن است بدتر شود». اهدافی که اسرائیل آنها را مورد اصابت قرار داده است شامل موارد زیر است: سیستم پدافند هوایی ساخت روسیه، پایگاه پهپادی که مشاوران نظامی ایران آنها را فرماندهی می‌کنند و

سیستم‌های موشک هدایت‌پذیر دقیق حزب‌الله در لبنان. «استفن کوهن»، تحلیلگر شرکت «تحلیل امنیت نورث‌استار»، یک شرکت مشاوره اسرائیلی، ادعا می‌کند حملات اسرائیل موجب کشته شدن بیش از ۳۰۰ نفر شامل فرماندهان نظامی ایرانی، سربازان سوریه‌ای و شبه‌نظامیان مورد پشتیبانی ایران شده است. در ابتدا تمرکز این کارزار بر روی سوریه بود چرا که از طریق این کشور تسلیحات ایرانی برای اعضای حزب‌الله ارسال می‌شود. اما به تدریج این کارزار به جنگجویان مورد حمایت ایران در سوریه گسترش یافت و پس از آن اسرائیلی‌ها به طور مستقیم مواضع نظامی ایران در سوریه را مورد حمله قرار دادند. خانم «کارمیت والنسی»، پژوهشگر ارشد موسسه مطالعات امنیت ملی اسرائیل، ادعا می‌کند به سبب این کارزار نظامی نیروهای ایرانی عمدتاً از مواضع خودشان در نزدیکی مرزهای اسرائیل عقب نشینی کرده و به مکان‌های امن‌تر در شرق سوریه نقل مکان کرده‌اند. او در ادامه می‌افزاید: «این یک استراتژی کارآمد است، اما برای مقابله با سنگربندی‌های نظامی کاملاً آماده ایران و تهدیدات ناشی از آن، ناکافی است». تحلیلگران نظامی می‌گویند ایران نفوذ گسترده خود را در سوریه حفظ کرده است، هنوز در میان اعضای رهبری این کشور نفوذ دارد و هنوز به حزب‌الله سیستم‌های پیچیده موشکی می‌دهد که می‌توانند اسرائیل را یک دقت فزاینده مورد هدف قرار دهند. طبق نقشه‌ای که ژنرال نورکین به نمایش گذاشته است می‌توان فهمید که تمرکز حملات اسرائیل بر دمشق و نزدیک مرزهای سوریه با اسرائیل بوده است. «عساف اوریون»، ژنرال بازنشسته اسرائیلی، می‌گوید: کارزار اسرائیل توانایی ایران برای تلافی علیه اسرائیل را کاهش داده است. اما او اذعان می‌کند که این استراتژی خطرات دیگری را برای اسرائیل به وجود آورده است. او می‌افزاید: «با چندین حملات متقابل بین اسرائیل و ایران که روز به روز آشکارتر و مستقیم‌تر می‌شود- در دریا، حملات پهپادی و موشکی- خطر افزایش تنش بالاتر می‌رود. جنگ در سایه بین ایران و اسرائیل به مرحله‌ی جدیدی وارد شده است به طوری که طرفین برای انجام عملیات نظامی به پهپاد وابستگی بیشتری پیدا کرده‌اند. ژنرال «نورکین» می‌گوید کارزار نظامی اسرائیل باید تا زمانی که تهدید ایران پابرجاست، ادامه پیدا کند. (Nissenbaum, 2022)

حملات هوایی مهمی که به سوریه شده است به اسرائیل نسبت داده شده است. آنچه در همه‌ی این حملات مشترک است این است که به زیرساخت‌های غیرنظامی سوریه آسیب وارد شده است که حکومت اسد، بنا بر اراده‌ی خودش یا اجبار دیگران، از طریق آنها به تقویت ایران می‌پردازد. این حملات ظاهراً ادامه‌ی کارزار استراتژی بین جنگ‌هاست که با هدف ایجاد اختلاف بین ایران و سوریه تدوین شده است تا به حکومت اسد هزینه‌ی میزبانی از ایران را نشان دهد. اما شدت و سرعت حملات علیه زیرساخت‌های ملی سوریه قابل نادیده‌انگاری نیست. اگر در گذشته تمرکز بر روی آسیب به ایران بود، در حملات اخیر تاکید زیادی بر روی آسیب به زیرساخت‌های سوریه و

به طور خاص بر روی هدف حساس برای حکومت سوریه- یعنی فرودگاه‌ها که بار سنگین بازسازی اقتصادی سوریه را به دوش می‌کشند- شده است. انگیزه اسرائیل برای ارسال یک پیام شفاف، از طریق فعالیت مستمر علیه استحکامات ایران در سوریه، صرف‌نظر از توافق هسته‌ای، مشخص است. این تحولات همراه با عدم واکنش از سوی ایران، روسیه و سوریه موجب شده است تا اسرائیل به کارزار بین جنگ‌های خود شدت ببخشد. (Kaduri, 2022)

حملات هوایی اخیر به سوریه، که به اسرائیل نسبت داده شده است، نشان‌دهنده‌ی یک عنصر مهم در استراتژی اسرائیل در قبال مرزهای شمالی است. این حملات با سه هدف اصلی صورت می‌گیرد:

۱. جلوگیری از ساخت‌وسازهای نظامی توسط حزب‌الله و نیروهای نیابتی ایران از طریق ایجاد اختلال در انتقال تسلیحات استراتژیک به حزب‌الله، ۲. آسیب به زیرساخت‌های نیروهای نیابتی شیعه در جنوب سوریه که در آنجا برای گشودن یک جبهه علیه اسرائیل مستقر شده‌اند و ۳. تلاش طولانی‌مدت برای ایجاد اختلاف بین تهران و دمشق. در طول این سالها اسرائیل «کمپین بین جنگ‌ها» را به راه انداخته است. این کمپین در طول این سال‌ها با موفقیت همراه بوده است. سنگر-بندی نیروهای ایرانی در سوریه هنوز به صورت مطلوبی تحقق نیافته است. این استحکام نیروها به طور آشکاری از لحاظ سرعت و وسعت تضعیف شده است. نیروی قدس بدون یک طرح سازمان‌یافته به فعالیت خود در سوریه ادامه می‌دهد. صدها عملیاتی که در قالب «کمپین بین جنگ‌ها» صورت گرفته به این امر شدت بخشیده است. در طول پنج سال گذشته، اسرائیل آسیب فراوانی به روند انتقال تسلیحات شامل اجزای تسلیحات دقیق از تهران به سوریه و گاهی اوقات حزب الله لبنان وارد کرده است. حملات اسرائیل در طول این سال‌ها به اهداف ایرانی در سوریه، اسرائیل را به بازیگری مهم تبدیل کرده است که علیه خرابکاری‌های ایران در سراسر خاورمیانه دست به اقدام زده است. این واقعیت موقعیت منطقه‌ای اسرائیل را تقویت کرده است و آن را به یک شریک بالقوه برای دولت‌های حاشیه خلیج فارس و دیگر کشورهای سنی علیه یک دشمن مشترک، یعنی ایران، مبدل کرده است. در حالی که نیروهای ایرانی در جنوب سوریه به علت «کمپین بین جنگ‌ها» و فروکش جنگ داخلی در سوریه، به طور آشکاری در حالت رکود به سر می‌برند نباید این تصور را کرد که حزب‌الله و نقش عمده‌اش در منطقه تضعیف شده است. در واقع استحکام نیروهای ایرانی قدرت و موقعیت حزب‌الله در جنوب و داخل سوریه را حفظ کرده است. (Valensi, 2022) حمله به گروه‌های نیابتی در واقع اقدامی در راستای تقویت بازدارندگی اسرائیل در برابر ایران است به گونه‌ای که ایران نتواند از طریق متحدین منطقه‌ای خود شامل لبنان، سوریه و حماس به اسرائیل ضربه‌ای وارد کند.

برگزاری رزمایش‌های نظامی

«بنی گانتز»، وزیر دفاع اسرائیل، جزئیات بزرگترین رزمایش نیروی دفاعی اسرائیل در سال‌های اخیر را افشا کرد. این رزمایش شامل حملات شبیه‌سازی شده به ایران و یک جنگ شبیه‌سازی شده در چندین جبهه علیه نیروهای نیابتی ایران در سوریه، لبنان و غزه می‌شود. "پیامی که به ایران ارسال خواهد شد اشتباه نخواهد بود. حکومت اسرائیل در حال ارزیابی گزینه‌های نظامی خود است و ارتش آماده است تا هر اقدامی را که حکومت درباره‌ی آن تصمیم می‌گیرد، انجام دهد. ایران باید نگران باشد." اما در حال حاضر همه چشم‌ها باید به سوی سوریه باشد. جنگ در اوکراین موجب شده است تا روسیه برخی از نیروها و تجهیزات خود را به خارج از سوریه منتقل کند و در حالیکه روسیه، سوریه را ترک می‌کند ایران تلاش دارد تا جای خالی آن را پر کند. اسرائیلی‌ها مصمم هستند که اجازه ندهند چنین اتفاقی بیفتد. مرز سوریه - اسرائیل و نیز پایگاه‌ها و تاسیسات مهم در سوریه، شاهد درگیری‌های مهمی در سال‌های اخیر بوده است. ایران به ساخت تاسیسات و پایگاه در این کشور جنگ‌زده ادامه می‌دهد تا از آنجا اسرائیل را مورد هدف قرار بدهد. و اسرائیل به تلاش‌هایش برای نابودی آن تاسیسات ادامه می‌دهد. اسرائیل عملیات خود را «جنگ بین جنگ‌ها» می‌نامد. این کارزار با هدف ضربه زدن به تاسیسات ایران در لبنان، سوریه و هر جایی که جمهوری اسلامی در حال آماده شدن برای جنگ با اسرائیل است، صورت می‌پذیرد. باید تاکید کرد که اسرائیل تنها زمانی نیروهای نیابتی ایران را مورد هدف قرار می‌دهد که آنها برای بار اول به اسرائیل حمله کرده باشند. اما رهبران اسرائیل متوجه شده‌اند که این گزینه دیگر کارآمد نیست چرا که ایران مصمم است تاسیسات تهاجمی در نزدیکی مرزهای اسرائیل مستقر سازد. اسرائیل همچنین علیه قاچاق تسلیحاتی که آنها را تغییردهنده‌ی بازی می‌نامد اقدام نظامی می‌کند. این تسلیحات همان تسلیحات هدایت‌شونده‌ی دقیق هستند. (Nagel, 2022)

در پایان ماه می ۲۰۲۲ اسرائیل یک رزمایش نظامی یک‌ماهه را آغاز کرد که در آن حمله‌ی هوایی گسترده به ایران شبیه‌سازی شد. رزمایش «ارابه‌های آتش» در یک سطح و گستره‌ی بی‌سابقه‌ای انجام شد و ارتش را آماده کرد تا در یک منطقه به طور پیوسته در حال تحول بالاترین سطح آمادگی را حفظ کند. به عنوان بزرگترین رزمایش نظامی که اسرائیل تا به امروز انجام داده است، هزاران سرباز وظیفه و ذخیره در این رزمایش شرکت کردند. در این رزمایش همه فرماندهان نظامی اسرائیل حضور داشتند. با هدف ارسال پیام به ایران، نیروی هوایی آمریکا با انجام عملیات سوخت‌رسانی به جنگنده‌های اسرائیلی در بخش هوایی این رزمایش شرکت کرد. اسرائیل با افزایش قدرت نظامی، خود را برای همه سناریوها آماده می‌کند. هزینه مقابله با ایران از سال گذشته بیشتر و نسبت به سال بعد کمتر است. به ادعای دستگاه‌های اطلاعاتی اسرائیل، در سال‌های گذشته

اسرائیل باید با راکت‌هایی از شمال (لبنان) و از جنوب (نوار غزه) مقابله می‌کرد اما امروز با تهدید فزاینده‌ای از سوی ایران نیز مواجه است. رزمایش «ارابه‌های آتش» حملات به اهداف هسته‌ای ایران را شبیه‌سازی کرد. تاسیسات هسته‌ای زیرزمینی و پنهانی ایران می‌تواند چالشی برای ارتش اسرائیل باشد. همچنین اسرائیل باید فعالیت نیروهای نیابتی ایران در سراسر منطقه را در نظر بگیرد چرا که این گروه‌های شبه‌نظامی می‌توانند با اولین اقدام اسرائیل علیه ایران دست به تلافی بزنند. ارتش اسرائیل در این رزمایش از پلتفرم هوش مصنوعی که «گاسپل» یا «وحي منزل» نامیده می‌شود برای جمع‌آوری اطلاعات در خصوص اهداف در زمان واقعی استفاده کرد. با استفاده از این پلتفرم در حالیکه نیروها در حرکت هستند هزاران هدف تولید خواهد شد. (Carlin, 2022)

نتیجه‌گیری

در سال‌های اخیر اسرائیل کوشیده است تا برنامه هسته‌ای و توانمندی نظامی و موشکی ایران را نه تنها به عنوان یک تهدید جدی، فوری و بالقوه علیه امنیت ملی خود بلکه یک تهدید حیاتی برای امنیت جهانی به تصویر بکشد. در چنین فضای سیاسی در منطقه غرب آسیا، اسرائیل در تلاش بوده است تا با بهره‌گیری از شیوه‌های مختلف برتری نظامی خود را در منطقه حفظ کند. کوشش در ارتقای توانمندی نظامی جایگاهی اساسی در دکترین نظامی اسرائیل دارد به طوری که اسرائیل می‌کوشد تا با سرمایه‌گذاری در صنایع مهم و حساس دفاعی از یک سو و دریافت انواع کمک‌های نظامی از ایالات متحده از سوی دیگر برتری نظامی خود در برابر دیگر بازیگران منطقه‌ای از جمله ایران را حفظ کند.

از سوی دیگر اسرائیل در تلاش بوده است تا از تکنولوژی‌های روز در دو بخش نظامی خود استفاده‌ی حداکثری را داشته باشد. تقویت نیروی هوایی با خرید جنگنده‌های اف ۳۵ و هواپیماهای سوخت‌رسان و تقویت سیستم پدافند هوایی خود شامل گنبد آهنین زمینی، دریایی، فلاخن داوود، پیکان دو و سه و لیزر آهنین. دارا بودن جنگنده‌های اف ۳۵ که از پشتیبانی اف ۱۵ و اف ۱۶ برخوردار باشند برای حمله به اهداف دوردست برای نیروی هوایی اسرائیل اهمیت زیادی دارد. همچنین ایجاد یک سیستم پدافند هوایی ترکیبی توانمندی اسرائیل برای مقابله با موشک‌های بالستیک و راکت‌ها را افزایش می‌دهد. با افزایش توانمندی پدافندی خود اسرائیل تا حدود زیادی مطمئن خواهد شد که توانایی مقابله با واکنش نظامی ایران را خواهد داشت. با این وجود اسرائیل درباره‌ی حملات موشکی همزمان ایران، لبنان و حماس نگران خواهد بود و مشخص نیست در صورت حمله‌ی همزمان جبهه‌ی مقاومت سیستم پدافند هوایی چندلایه‌ی اسرائیل چگونه عمل خواهد کرد.

ضربه به گروه‌های نیابتی ایران در منطقه غرب آسیا، مانند حزب‌الله، حماس و جهاد اسلامی، یکی از ارکان مهم استراتژی نظامی اسرائیل علیه ایران است. در دو سال اخیر اسرائیل با انجام حملات

هوایی خود به مواضع این گروه‌ها تلاش کرده است تا از توانمندی نظامی آنها بکاهد. در همین راستا، نیروی هوایی و دریایی اسرائیل کوشیده‌اند تا از انتقال تسلیحات به این گروه‌ها با بهره‌گیری از نیروی نظامی جلوگیری کنند به گونه‌ای که حتی نیروی هوایی اسرائیل به بمباران فرودگاه‌های سوریه در دمشق و حلب روی آورده است. با این وجود اسرائیل از انهدام هواپیماهای حامل تسلیحات پرهیز کرده است تا از وقوع یک جنگ تمام عیار در منطقه جلوگیری کند.

در نهایت پیمان‌های ابراهیم فرصتی در اختیار اسرائیل گذاشته است تا بتواند حضور نظامی خود در آبهای خلیج فارس را به بهانه همکاری نظامی با بحرین و امارات متحده عربی توجیه کند. در واقع این پیمان‌ها گامی بزرگ به سوی ایجاد یک ائتلاف نظامی عبری-عربی علیه ایران است هرچند موانع سیاسی، نظامی و فنی در برابر شکل‌گیری این ائتلاف وجود دارد.

به نظر می‌رسد اسرائیل با ترکیب همه موارد فوق در یک استراتژی نظامی یکپارچه تلاش خواهد کرد که ایران را مهار نظامی کرده و در مرزهای اطراف خود درگیر مسائل امنیتی کند تا یک موازنه نظامی در برابر حضور مستشاری نظامی ایران در سوریه و لبنان ایجاد کند. در چنین شرایطی احتمالاً مرحله اول استراتژی نظامی اسرائیل علیه ایران معطوف به حملات هوایی به اهداف ایرانی در سوریه خواهد بود و در مرحله بعدی مقابله نظامی با برنامه هسته‌ای ایران در دستور کار قرار خواهد گرفت.

منابع فارسی

کتاب

- برت هنسن، پتر تافت و آندره ویول (۱۳۹۰)، راهبردهای امنیتی و نظم جهانی آمریکایی، مترجمان: سید امیر نیاکویی، احمد جانسیز، رشت: انتشارات دانشگاه گیلان
- قاسمی، فرهاد (۱۳۹۱)، اصول روابط بین‌الملل، تهران: انتشارات میزان
- گریفیتس، مارتین (۱۳۹۴)، دانشنامه روابط بین‌الملل و سیاست جهان، ترجمه علیرضا طیب، تهران: نشر نی

مقاله

- محمد عابدی اردکانی و محسن شفیعی سیف آبادی (۱۴۰۱)، تهدیدات نظامی امنیتی رژیم صهیونیستی علیه ایران و راهکارهای ثبات بخش (بر مبنای راهبرد کارزار بین جنگ‌ها و نظریه دومینو)، فصلنامه آفاق امنیت، دوره ۱۵، شماره ۵۴، خرداد

English Resources

Book

- Carmit Valensi, Eden Kaduri (2022), **Five Good Years for the Campaign between Wars in Syria: What Comes Next?**, The Institute for National Security Studies
- Gold, Dore (2022), **How to Understand the Iranian Threat**, Jerusalem Center for Public Affairs
- Tamir Hayman, Eden Kaduri and Ofer Shelah, (2022), **The Force Buildup Challenges that Await the Incoming IDF Chief of Staff**, The Institute for National Security Studies, October
- Mearsheimer, John J (2010), **Structural Realism**, in: Dunne, Tim, Milja, Kurki, Smith, Steve, International Relations Theories, New York: Oxford University Press

Article

- Arkin, Dan (2021), **Plans underway for upgrade of F-35 stealth fighter**, Israel Defense, Access in: <https://www.israeldefense.co.il/en/node/51430>
- Finkel, Gal Perl (2022), **Nonetheless, We Need to Maneuver**, The Institute for National Security Studies, <https://www.inss.org.il/publication/idf-maneuvers>
- Nissenbaum, Dion (2022), **Israel's 'War Between the Wars' With Iran Expands across Middle east**, The Wall Street Journal, <https://www.wsj.com>

News Agency

- BBC News (2013), **Israel successfully tests Arrow 3 missile interceptor**, 25 February, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-21571422>
- Carlin, Maya (2022), **Israel Is Simulating a War with Iran**, 19fortyfive, <https://www.19fortyfive.com>
- Lappin, Yaakov (2022), **Ongoing arms race: Israel's air-defense systems versus Iranian-led axis's missiles**, Jewish News Syndicate, <https://www.jns.org>

Site

- Egozi, Arei (2022), **Israel To Request America's New GBU-72 Bunker Buster Bomb**, Breaking Defense, Access in: <https://breakingdefense.com>
- Egozi, Arie (2022), **Naval Iron Dome successfully tested, as Iran hits another tanker**, Breaking Defense, Access in: <https://breakingdefense.com>
- Eiland, Giora (2021), **Israel's Ability to Attack Iran Is Vital**, Jerusalem Center for Public Affairs, Access in: <https://www.dailyalert.org>
- Israel Radar, (7 September 2021), **Top Officers: IDF Building Military Power for Iran War**, Access in: <https://israelradar.com>
- Israel Radar, (7 October 2022), **Analysis / Israel-Hezbollah War Could Change Middle East**, Access in: <https://israelradar.com>
- Israel Radar, (8 February 2022), **Analysis / Israel Building Intelligence Net around Iran**, Access in: <https://israelradar.com>
- Israel Radar, (4 April 2022), **Israel Bolsters Air Power for Massive Strike Missions**, Access in: <https://israelradar.com>
- Israel Radar, (11 March 2022), **Analyst: Israel to Target Military Assets inside Iran**, Access in: <https://israelradar.com>
- Israel Radar, (6 November 2022), **Israel Builds Military Power Based on Ukraine War Lessons**, Access in: <https://israelradar.com>
- Kaduri, Eden (2022), **What Spurs Intensification of the Campaign between Wars?**, **The Institute for National Security Studies**, Access in: <https://www.inss.org.il>
- Kahwaji, Riad (2022), **A Middle East NATO? A missile defense network with Israel? Major shifts brewing in region**, Breaking Defense, Access in: <https://breakingdefense.com/>
- Lev-Ram, Tal (2022), **The Challenges Facing the Next Chief of Staff of the Israeli Defense Forces**, The Jerusalem Strategic Tribune, <https://jstribune.com>
- Jacob Nagel, Jonathan Schanzer (2022), **Russia's Withdrawal from Syria Is an Opportunity for Israel**, Foundation for Defense of Democracies, Access in: <https://www.fdd.org>
- Saballa, Joe (2022), **Israel Seeking Longer-Range, Stealthy Armed Drones**, The Defense Post, Access in: <https://www.thedefensepost.com>
- Sharp, Jeremy M.(2022), **U.S. Foreign Aid to Israel**, Congressional Research Service, February 18, <https://sgp.fas.org>